

فهرست مطالب

1. د دې لارښود په اړه 1
2. د مدني ټولنې غړي او دمدني ټولنې فضاء 3
- 1.2 د ملگرو ملتونو د بشري حقونو سيستم- لنډه کتنه 5
3. د مدني ټولنې د ازاد او خپلواک کار لپاره شرايط 7
- 1.3 مساعده سياسي او ټولنيز چاپيريال 7
- 2.3 ملاتړ کونکي تنظيمي چوکاټ 8
- 3.3 د معلوماتو ازادانه جريان 9
- 4.3 اوږد مهاله ملاتړ او سرچينې 9
- 3.5 د ډيالوگ او همکارۍ لپاره گډې ساحې 9
4. هغه ننګو نې چې د مدني ټولنې غړي ورسره مخ شوي دي 14
- 1.4 قانوني يا هم مقرراتي تدابير چې د مدني ټولنې د کار ممانعت کوي 14
- 2.4 ناقانونه/پخپل سر اقدامونه 15
- 3.4 نا قانونه ځورونه، اړعاب او غچ اخيستنې 16
5. زه څه کولای شم؟ ملگرو ملتونو ته مراجعه 21
6. د سندونو ماخذونه 28
7. زموږ سره اړيکې 29

"دمدني ټولنې د فعالينو ارادې او ريښتينولۍ ماته، او غالباً تاسو ته، د تواضع او يو ستر يوړ احساس راکوي چې زموږ په غاړه دی، او موږ ته يو قوي اراده راکوي چې د ټولو انسانانو د کرامت او برابرې حقونو د تايمينولو لپاره خپل کار ته دوام ورکړو."

زيد رعدالحسين

د ملگرو ملتونو د بشري حقونو عالي کميشنر

اکتوبر، 2014

1. د دې لارښود په اړه

د بیان ازادۍ، د انجمنونو او سوله ییزو غونډو جوړول او په عامه چارو کې د گډون ازادۍ هغه بشري حقونو دي چې خلکو ته د دې فرصت ورکوي څو هغوي خپلې مفکورې سره شریکې کړي، نوې مفکورې جوړې او یو له بل سره په ګډه د خپلو حقونو غوښتنه وکړي. د دغو عامه آزادیو له برکته ده چې موږ د معلوماتو په رڼا کې د خپلې اقتصادي او ټولنیزې پرمختیا پریکړې وکړو. د همدغو حقونو د لارې ده چې موږ کولای شو په مدني فعالیتونو کې ونډه ولرو او ډموکراتیکې ټولنې جوړې کړو. که چېرې هغه محدودې شي نو دې سره زموږ ټولنیز پرمختګ په ټپه درېږي.

دغه لارښود د بشري حقونو لپاره د عالي کمیشنر دفتر د بشري حقونو د عملي لارښودونو شپږمه لړۍ ده او باید د «ډموکراتیکې فضاء د پراختیا» په زمینه کې چې د دغه دفتر د اوسنیو موضوعاتي لومړیتوبونو څخه دی، ورته وکتل شي.

دغه لارښود د مدني ټولنې د فعالیتو په کار پورې تړاو لري. دا د «مدني ټولنه» او «د مدني ټولنې فضاء» له کاري اصطلاحاتو د تعریف څخه پیل کېږي، بیا وروسته د هغو شرایطو او چاپیریال

عمومي کتنه وړاندې کوي چې د يوې ازادې او خپلواکې مدني ټولنې لپاره چې په کې د بيان ازادۍ، د انجمنونو او سوله ييزو غونډو جوړولو او په عامه چارو کې د گډون ازادۍ د حق لپاره د بشري حقونو اړونده نړيوال معيارونه شامل وي .

په دغه لارښود کې ځينې هغه بيلگې شاملې دي چې دولت او مدني ټولنې څنگه کولای شي چې سره يوځای د مدني ټولنې لپاره داسې فضاء جوړه کړي او په کې هغه خپل کار ته په داسې ډول دوام ورکړي چې له مخې يې د دې زمينه برابره او چارې پر مخ ولاړې شي چې په کې هر يو د خپلو ټولو بشري حقونو (مدني، فرهنگي، اقتصادي، سياسي او ټولنيزو) څخه برخمن و اوسي. د مدني ټولنې د کار په وړاندې خنډونه او محدوديتونه تشخيص شوي دي چې په کې د مدني ټولنې د غړو په وړاندې ځورونې، اړعاب / تهديد او غچ اخيستني شاملې دي. دغه لارښود د مدني ټولنې فعالين دې ته رابولي چې د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د سيستم څخه د دې لپاره کار واخلي چې په کې په محلي کچه د مدني ټولنې لپاره فضاء وده ولري او دهغې ساتنه وشي.

د ماخذونو او د اړيکو تفصيلات د دې لارښود په پای کې راغلي دي.

د دې لارښود موخه په لومړي سر کې دا ده چې د مدني ټولنې د هغو فعالينو سره مرسته وشي څوک چې لا هم د ملگر و ملتونو د بشري حقونو د سيستم سره بلد نه دي. د دې په ترتيبولو کې تر ټولو د مخه د مدني ټولنې د بيلابيلو غړو د ونډې او سپارښتنو څخه گټه پورته شوې ده.

2. د مدني ټولنې غړي او دمدني ټولنې فضاء

« که چېرې رهبران خپلو خلکو ته غوږ شي، نو هغوي به د دوي څخه واوري- په کوڅو، میدانونو، یا لکه چې مور يې اکثره وينو د جګړو په ډګرونو کې. دلته يوه ښه لار شته. هغه ډير ګډون دی. ډيره ډموکراسي ده. ډيره ښکيلتا او علنيت دی. دا په دې مانا چې د مدني ټولنې لپاره ډيره فضاء وي.»

د مدني ټولنې په ملاتړ کې د لورې کچې غونډې ته
د ملګرو ملتونو د سرمشري بان کي مون د وينا څخه
د ۲۰۱۳ کال د سپتمبر ۲۳

دغه لار شوه د مدني ټولنې غړي د هغو افرادو او ډلو په توګه پيژني څوک چې په رضاکارانه او عامه توګه د ګډو ګټو، موخو او ارزښتونو لپاره ونډه اخلي او فعاليت کوي چې هغه د ملګرو ملتونو د هدفونو سره په سمون کې وي: د سولې او امنيت ساتنه، د پرمختيا عملي کول، او د بشري حقونو وده او درناوی.

زموږ د ژوند د ښه کولو لپاره د ملګرو ملتونو کار د بشري حقونو د درناوي څخه منشاء اخلي. او يا هم په ښکاره او يا ناڅرګند ډول د دوي د کار د متن او ماهيت له امله د مدني ټولنې فعالان لکه چې پورته تعريف شوه د بشري حقونو د ودې او ساتنې لپاره هڅه کوي.

د مدني ټولنې د غړو د حقونو په اړه پوهاوي ته وده ورکوي، د ټولنو سره د هغوي د انديښنو په بيانولو کې مرسته کوي، ستراتيژي ګانې ترتيبوي، په پاليسو او قوانينو اغيز لري، او د حساب ورکونې لپاره فشار راوړي. د مدني ټولنې غړي د ټولنو نظرياتو ته لوري ورکوي څو چې د عامه پاليسيو په اړه د پريکړو نيولو په اړه بشپړه معلومات ورسره وي. د مدني ټولنې فعالان همدارنګه د هغو کسانو لپاره خدمات برابروي څوک چې په مختلفو برخو کې د خطر سره مخ او زيانمنونکي دي.

« هر څوک په منفردانه او يا هم د نورو سره په ټولنه کې د دې حق لري چې په ملي او نړيواله کچه د بشري حقونو او بنسټيزو آزاديو د ودې، ساتنې او عملي کولو لپاره هڅې وکړي. » (لومړۍ ماده په دې تاکيد کوي).

د نړيوالو منل شوو بشري حقونو او بنسټيزو آزاديو د ودې او ساتنې لپاره د ټولنې د افرادو، ډلو او ارګانونو د حقوقو او وجاهيو په اړه اعلاميه، (د عمومي اسامبلې پريکړه ليک ۵۳/۱۴۴)، چې په عمومي توګه د بشري حقونو د مدافعانو په اړه اعلاميې ته راجع کيږي.

د بيلګې په توګه د مدني ټولنې په غړو کې لاندې کسان شامل دي:¹

¹ د ملګرو ملتونو د بشري حقونو د پروګرام سره کار کول، د مدني ټولنې لپاره د لارښود کتابګوتې، د بشري حقونو د عالي کميشن دفتر، 2008، p.vii.

- ◀ د بشري حقونو مدافعان، د انلاين فعالانو په شمول؛
- ◀ د بشري حقونو سازمانونه (غير دولتي موسسې، انجمنونه، د قربانيانو د ملاتړ ډلې)؛
- ◀ ايتلافونه او شبکې (د بيلگې په توگه د ښځو د حقونو لپاره، د ماشومانو د حقونو او يا هم د چاپيريالي موضوعاتو، د ځمکې د حقونو، دهمجنسگرايانو او دوه جنسه وگړو د حقونو، اونورو لپاره)؛
- ◀ هغه کسان چې معيوبيتونه لري او هغه موسسې چې د دوي استازيتوب کوي؛
- ◀ ټولنيزې ډلې (بومي وگړي، اقليتونه، کليوالي ټولني)؛
- ◀ عقيدوي ډلې (کليساگانې، ديني ډلې)؛
- ◀ اتحاديې (کارگري اتحاديې او همدارنگه حرفوي انجمنونه، لکه د ژورنالستانو اتحاديې، د قاضيانو او حقوق دانانو او مدافعو وکیلانو ټولني، د منځگړتيا د قاضيانو ټولني، د زده کوونکو اتحاديې)؛
- ◀ ټولنيز خوځښتونه (د سولې خوځښتونه، د زده کوونکو خوځښتونه، ډموکراسي پلوه خوځښتونه)؛
- ◀ هغه حرفوي کسان څوک چې په مستقيم ډول د بشري حقونو څخه برخمن کيږي (د بيلگې په توگه د بشر پالنې د برخې کار کوونکي، قانون پوهان، ډاکټران او طبي کار کوونکي)؛
- ◀ د بشري حقونو د سرغړونو د قربانيانو خپلوان او ټولني؛ او
- ◀ عامه دولتي موسسې چې د بشري حقونو د ودې په موخه فعاليتونه ترسره کوي (ښوونځي، پوهنتونونه، څيړنيز مرکزونه).

د مدني ټولني غړي د هغو ستونزو حل او موضوعاتو ته د رسيدگۍ لپاره فعال دي او هڅې کوي چې د ټولني لپاره اهميت لري، لکه:

- د بې وزلۍ، فساد او اقتصادي نا انډولۍ سره مبارزه
- د وسله والو جگړو په شمول د بشر پالنې بحرانونو ته غبرگون
- د قانون د حاکميت او حساب ورکونې وده
- د عامه ازاديو وده
- د حکومتي بودجو د روڼوالي په موخه مدافعه
- د چاپيريال ساتنه
- د پرمختيا يې حق عملي کول
- د لږکيو او نورو د خطر لاندې ډلو سره د تعلق لرونکو کسانو ځواکمنول
- د تبعيض د هر شکل سره مبارزه
- د جرم د مخنيوي لپاره ملاتړ
- د مشارکتې ټولنيز مکلفيت او حساب ورکونې وده
- د انسانانو د قاچاق مخنيوی
- د ښځو ځواکمنول

- د نفرت پارونو سره مبارزه
- د ځوانانو ځواکمنول
- د ټولنيز عدالت او مستهلکينو د ساتنې په لار کې پرمختگ
- د ټولنيزو خدماتو رسول

د مدني ټولني غړي په ټولو کچو کې فعاليت کوي: محلي، ملي، سيمه ييزه او نړيواله د مدني ټولني فضاء د مدني ټولني د فعالينو هغه مقام دی چې هغوي يې په ټولنه کې لري؛ هغه چاپيريال او چوکاټ چې په کې مدني ټولنه فعاله وي؛ او هغه اړيکي چې د مدني ټولني د غړي تر منځ دي، دولت، خصوصي سکټور او عام ولس.

1.2 د ملگرو ملتونو د بشري حقونو سيستم- لنډه کتنه

د سولې او امنيت د را وستلو او د دې په موخه کار کول چې په ټول هېواد کې پرمختيا عملي جنبه غوره، او د ټولو خلکو لپاره د بشري حقونو وده او ساتنه تامين شي دا د ملگرو ملتونو د کار د درې مهمو او اساسي برخو څخه يوه برخه ده. دا برخه د ملگرو ملتونو د منشور او نړيوالو بشري حقونو د قانون له مخې رامنځته شوې ده.

ملگري ملتونه هڅه کوي چې د درې اساسي لارو څخه بشري حقونو ته وده ورکړي او ساتنه يې وکړي:

1. د بشري حقونو لپاره د ملگرو ملتونو د عالي کميشن دفتر په ملگرو ملتونو کې هغه رهبري کونکي سازمان دی چې د بشري حقونو د ودې او ساتنې لپاره کار کوي. دغه دفتر د ملگرو ملتونو د اختصاصي موسسو، وجهي صندوقونو او پروگرامونو (د بيلگې په ډول د روغتيا د نړيوال سازمان، د ملگرو ملتونو د کډوالو د چارو د اداره، يونيسيف، د کار د نړيوال سازمان، يونيسکو، اونورو) سره کار کوي خو په دې توگه د بشري حقونو لپاره د کار اغيزه لوړې کچې ته ورسوي.

2. د بشري حقونو نړيوال ميثاقونه (تړونونه او کنوانسيونونه) د خپلواکو متخصصينو هيئتونه، يا د تړون له مخې ارگانونه جوړوي خو په منظم او متناوب ډول د هېوادونو له خوا د بشري حقونو د مکلفيتونو د تطبيق مسالو ته پام وکړي.

3. بين الدولتي ارگانونه، يا اسمبلي گانې چې د ملگرو ملتونو د غړو دولتونو څخه متشکلې دي د بشري حقونو اړوندې ستونزې او حالات تر بحث لاندې نيسي. د دې هدف لپاره لومړنۍ بين الدولتي ارگان د بشري حقونو شورا ده چې د دغې شورا کار د خپلواکو متخصصينو له اړخه د ځانگړو طرزالعملونو او د يو ميکانيزم د لارې چې ورته نړيواله دوره يي /نوبتي کتنه وايي او نورو په ترڅ کې ملاتړ کېږي.

دغه درې عناصر مستقل خو يو د بل متمد دي.

د دغو دندو او ميکانيزمونو په اړه تفصيلي توضيحات کيدلای شي چې د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د پروگرامونو سره کار کول: د مدني ټولني لارښود کتابگوټی (۶ برخه، ماخذونه وگورئ). دغه لارښود د ملگرو ملتونو په شپږو رسمي ژبو کې موجود دی، او د ډيجيټلي معلوماتي سيستم په سي ډي رام فارمت کې په فرانسوي او انگليسي ژبو د هغو کسانو لپاره چې د بصري او چاپي موادو د لوستنې معيوبیتونه لري، د لاس رسي وړ دی.

د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د دستگاه کار د مدني ټولني د غړو د گډون په ملاتړ سره مخې ته ځي. په نړيواله کچه مدني ټولنه د تخصص، د پوهاوي د لوړوالي، د بشري حقونو د مسالو او سرغړونو د څارنې او راپور ورکولو په لړ کې ونډه لري. د مدني ټولني غړي د دې سره مرسته کوي خو چې د بشري حقونو نوي معيارونه، ميکانيزمونه جوړ او موسسې رامنځته او د بشري حقونو د موضوعاتو لپاره سرچينې او عامه ملاتړ ته انسجام ورکړي.

د مدني ټولني په اړه د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د شورا نوښتونه

د ملگرو ملتونو د بشري حقونو شورا د مدني ټولني لپاره گڼ شمير پريکړه ليکونه چې د مدني ټولني لپاره ځانگړي اهميت لري تصويب کړي دي، لکه د بيان آزادي، د انجمن جوړونې او سوله ييزو غونډو، اړعاب او غچ اخيستنې، او د بشري حقونو د مدافعانو په اړوند پريکړه ليکونه. په ۲۰۱۳ او ۲۰۱۴ کلونو کې دغې شورا د مدني ټولني د نقش په اړه ۳۱/۲۷ او ۲۴/۲۱ پريکړه ليکونه تصويب کړي دي چې د «اداره کولو او ښې حکومتولۍ د ودې په بهيرونو کې په ټولو کچو کې د شفافيت او احتساب په شمول چې د سوله ييزو، غوړيدلو او ډموکراتيکو ټولنو دجوړولو لپاره اړين دي په ټولو برخو کې د مدني ټولني د فعالانه گډون زيات اهميت»، په ډاگه کوي.

3. د مدني ټولني د ازاد او خپلواک کار لپاره شرايط

« ازاده او خپلواکه مدني ټولنه د سالمې حکومتولۍ چې په محلي، ملي او نړيواله کچه مسووله وي ځواب ويونکې ده. »

د بشري حقونو د شورا ۲۵مې غونډې ته

د ملگرو ملتونو د عمومي سر منشي بان کي مون ویديويي پيغام، د ۲۰۱۴ کال مارچ

د هېوادونو نړيوال حقوقي مکلفيتونه هغوي په دې مکلف کوي چې هغه اقتصادي، سياسي، ټولنيز، فرهنگي او حقوقي شرايط چې په مدني فعاليتونو کې د وگړو په انفرادي او ډله ييزه توگه د گډون لپاره ځواکمني او ظرفيت ملاتړ کوي، تامين کړي.

د بشري حقونو هغه اصول چې د عامه مسوولينو او مدني ټولنې تر منځ اړيکي جوړوي، په لاندې ډول دي:

◀ **گډون** - په ټولنه کې د مدني ټولنې نقش منل شوی دی او د مدني ټولنې غړي ازاد دي چې په خپلواک ډول عمل وکړي او د هغو دريځونو څخه پلوي وکړي چې د دولتي مقامونو سره توپير لري.

◀ **عدم تبعيض** - د ټولو مدني غړو څخه غوښتل کېږي او ورته دا امکان برابرېږي چې پرته د هر ډول تبعيض څخه په عامه ژوند کې برخه واخلي.

◀ **کرامت**- دولتي مسوولين او د مدني ټولنې غړي که څه هم متفاوته نقش لري، د ژوند سطحې د لوړولو او سوکالۍ لپاره گډ هدف لري. په دې لړ کې متقابل احترام اړين دی.

◀ **رونوالی او د حساب ورکول** - د عامه گټو په لار کې اجرات د د دولتي مسوولينو له خوا د علنيت، مسووليت، وضاحت، رونوالي او حساب ورکونې غوښتنه کوي. په دې توگه دا هم د مدني ټولنې د فعالينو څخه د يوبل او د خلکو په وړاندې د شفافيت او حساب ورکونې تقاضا کوي.

هغه کليدي شرايط چې د ښه کار کردگۍ لپاره امکانات برابرېږي.²

² د بشري حقونو د مدافعينو د شرايطو په اړه د ځانگړې راپورتر راپور. د بشري حقونو د مدافعينو لپاره مصوونه او مساعد چاپېريال، A/HRC/25/55

1.3 مساعده سياسي او ټولنيز چاپيريال

يو سياسي او عمومي چاپيريال دی چې په هغه کې د مدني فعاليت هڅو څخه درناوی کيږي. په عمل کې نهادونه او د دولت مسوولين د مدني ټولني د غړو سره په منظم تعامل کې د هغوي په وړاندې ځواب ويونکي دي.

تونس - مدني ټولني د نوو قوانينو او پاليسيو چې د بشري حقونو او ډموکراسۍ لپاره لازمي دي په طرح کولو کې د گډون د لارې د نوي تونس په جوړولو کې بنسټيز نقش لوبولی دی. د مدني ټولني د سازمانونو سره د ډموکراتيک ليرېد پر مهال د لومړنيو نوښتونو مشورې وشوې، لکه د فکر او عقيدې په تړاو د زندانيانو لپاره د عمومي عفوې فرمان او د څلورو نړيوالو ميثاقونو سره د الحاق اړوند قوانين (د اجباري لادرك کېدو څخه د ټولو کسانو د ساتنې نړيوال کنوانسيون، د مدني او سياسي حقونو د نړيوال تړون اختياري پروتوکول، د شکنجې او ناوړه سلوک، غير انساني او د سپکاوي ډک سلوک او يا هم مجازاتو د کنوانسيون اختياري پروتوکول او د نړيوالې جنايي محکمې د روم اساسنامه). د مدني ټولني سازمانونو د مهمو ډموکراتيکو موسسو په رامنځته کولو کې چې د هغوي د لارې نوي ټاکنيز قانون اعلان او د انجمن جوړونې نوي قانون تصويب شو چې له مخې يې د نا دولتي موسسو لپاره دولتي او همدارنگه د بهر څخه د تمويل احکام لري. د ۲۰۱۱ کال د سپټمبر څخه راپه دې خوا چې دغه قانون تصويب شوی دی په تونس کې په زرگونو ټولني جوړې شوي دي. د ۲۰۱۱ کال په ټاکنو کې چې په تونس کې لومړنۍ ډموکراتيکې او شفافي ټاکنې وې د مدني ټولني نقش اساسي و. د لومړي ځل لپاره د مدني ټولني د ۱۰۰۰۰ څخه زيات فعالان منسجم شول څو چې د اساسي قانون د مجلس (شورا) په ټاکنو کې د نړيوالې ټولني سره په همکاري کې د نظارت دنده تر سره کړي. مدني ټولنه او په ځانگړي ډول بنځينه موسسو د دې لپاره مدافعه تر سره کړه چې د اساسي قانون د نوي مسودې په متن کې چې د ۲۰۱۴ کال په جنورۍ کې د اساسي قانون د مسودې په ترتيب کې چې د غړو په مطلق اکثريت تصويب شو د بنځو او نارينه وو تر منځ د بشپړې برابري اصل ورځای کړي.

د مدني ټولني د فضاء د ښه والي او ساتنې د اهميت په اړه د بشري حقونو د شورا د هيئت د بحث لنډيز، A/ HRC/27/33

2.3 ملاتړ کونکي تنظيمي چوکاټ - قوانين، اداري مقررات او قواعد د نړيوالو معيارونو سره په سمون کې دي او د مدني ټولني د فعاليتونو څخه ساتنه کوي. د مدني ټولني د غړو لپاره عدالت ته لاس رسى، خپلواکي او د بشري حقونو مؤثره موسسې، او د بشري حقونو نړيوالو ميکانيزمونو ته لاس رسى د دغه چوکاټ اساسي نه جلا کېدونکې برخې دي. غوره

قوانين او پاليسۍ د دې لپاره حياتي او اړينې دي خو که په سم ډول پلي نه شي نو هغه به غير مؤثره او بې گټې وي.

په سلوانيا کې د انجمن جوړولو د ازادۍ حق ټولې ټولني، دهغو په شمول چې لا هم نه دي ثبتې شوې محافظت کوي؛ او د دې اجازه ورکوي هغه افراد چې په غير ثبت شوو موسسو کې فعال دي بايد د دې ازادې ولري چې فعاليتونه ترسره کړي، د دې په شمول چې په سوله ييزو غونډو کې هم گډون ولري.

د سوله ييزې غونډې او انجمن جوړولو د ازادۍ د حقونو په اړه د ملگرو ملتونو د ځانگړي راپورتر راپور،
A/HRC/20/27

په لبنان او مراکش کې وړاندې تردې چې د مدني ټولني سازمانونه د کورنيو او بهرنيو سرچينو څخه بودجه تر لاسه کړي د قانون له مخې لازمي نه ده چې د چارواکو تصويب ترلاسه کړي.

د سوله ييزې غونډې او انجمن جوړولو د ازادۍ د حقونو په اړه د ملگرو ملتونو د ځانگړي راپورتر راپور،
A/HRC/20/27

3.3 د معلوماتو ازادانه جريان - مفکورو، ارقامو، راپورونو، نوښتونو، او پريکړو ته ازادانه لاس رسۍ؛ خو د مدني ټولني غړو ته دا امکان برابرې چې د موضوعاتو څخه خبر او معلومات ولري، خپلې انديښنې څرگند کړي، په اغيزمن ډول په فعاليتونو کې ښکېل شي او د مسلو په حل کې مرسته وکړي.

4.3 اوږد مهاله ملاتړ او سرچينې - د دې لپاره د تدابيرو نيول چې په حاشيه او تجريد کې راغلو کسانو ظرفيت لوړ شي، او د مدني ټولني د ټولو غړو لپاره سرچينو، د غونډو ځايونو او ټکنالوژۍ ته لاس رسۍ باوري شي.

په کرواسي کې په ۲۰۰۷ کال کې د «انجمنونو د پروگرامونو او پروژر لپاره د مالي سرچينو د برابرولو د غورو تجربو معيارونو او شرايطو» قانون تصويب کړ چې هغه د حکومت په ټولو کچو کې د عامه مالي سرچينو د ویش لپاره د دولتي چارواکو لپاره شفافيت، اساسي قواعد او طرزالعملونه ټاکي.

د غير انتفاعي قانون لپاره اروپايي مرکز (ECNL) د مدني ټولني د سازمانونو لپاره عامه مالي سرچينې: په اروپايي ټولنه او لويديځ بالکان کې غوره تجربې، ۲۰۱۱.

5.3 د ډيالوگ او همکارۍ لپاره گډې ساحې - د پریکړې په بهیرونو کې د مدني ټولني د ځاي باوري کول.

په مالديف کې په ۲۰۱۴ کال کې حکومت د ښځو د حقونو د مدافعانو لپاره د یوې پنځه ورځنۍ غونډې ملاتړ وکړ خو په دې توگه د سیمه ییزو نا دولتي موسسو او نړیوالو سازمانونو سره په اسلامي چوکاټ کې د جنسیت د برابرۍ په اړوند سیمه ییزې تجربې سره شریکې کړي او پرې بحث وکړي.

په مکسیکو کې د بشري حقونو د مدافعانو او ژورنالستانو د ساتني لپاره د ۲۰۱۲ کال قانون ملي میکانیزم برابرې شو د بشري حقونو د مدافعانو او ژورنالستانو په وړاندې تهدیدونو ته رسیدگي وشي. د دغه قانون مسوده د مدني ټولني د فعالانو او کانگرس په گډون جوړه اود نړیوالو نادولتي موسسو او په مکسیکو کې د بشري حقونو دعالي کمیشنز د دفتر له خوا یې ملاتړ وشو.

په نیپال کې په ۲۰۱۰ کال کې د فرقه ییزو او نجاست/ تماس نه کولو د تبعیض پر ضد قانون د مدني ټولني، د دالیت د ملي کمیسیون اود بشري حقونو لپاره د عالي کمیشنز د هېوادني دفتر په گډون تسوید شو . دغه قانون د ۲۰۱۱ کال په می کې تصویب شو.

په نیوزیلنډ کې په ۲۰۱۱ کال کې د معیوبو کسانو د ټولني په گډون د معلولیت لایحه تسوید شوه.

د سوله ییزې غونډې او انجمن جوړولو د ازادۍ د حقونو په اړه د ملگرو ملتونو د ځانگړي راپورتر راپور، A/HRC/20/27

د وائواتو په کوچني جمهوریت کې په ۲۰۱۳ کال کې حکومت د UPR کمیته جوړه کړه چې د هغې مرستیال رییس د وائواتو د نادولتي موسسو د ټولني له خوا معرفی شو. د دې سربیره د مدني ټولني استازې د بشري حقونو په ملي کمیته کې هم حضور لري. دغه ارگان د دې ملکیت لري چې د وائواتو د بشري حقونو د راپور ورکولو او د بشري حقونو د موسسې تاسیس همغږي کړي. په ۲۰۱۳ کال کې هغه موسسې چې د معیوبیت لرونکو کسانو سره کار کوي ورسره د معیوبو کسانو د حقونو په اړه کمیته ته د راپور ورکولو په لړ کې پراخې مشورې وشوې.

د مدني ټولني د کار په اړوند نړیوال قانوني معیارونه

مدني ټولني د فعالیت لپاره یو مساعد چاپیریال باید د یوه قوي ملي پروگرام له لارې چې د بشري حقونو د نړیوال قانون پر بنسټ ولاړ وي، ملاتړ وشي.

د بيان ازادۍ، د انجمنونو او سوله ييزو غونډو او په عامه چارو کې د ګډون د ازادۍ حق هغه حقونه دي چې خلک په دې توانوي خو هغوي د مثبت بدلون لپاره منسجم شي. هر يو په منفردانه او يا هم د نورو سره يوځای بايد د دغو حقونو څخه برخمن و اوسي. دغه حقونه د مدني ټولني لپاره مرکزي حيثيت لري.

تر ټولو اساسي نړيوالو اسنادو کې هغه اسناد شامل دي چې په مستقيم ډول د عامه آزاديو په ساتنې پورې تړاو لري او ټول يې د عدم تبعيض اصل ته راجع کيږي:

◀ د بشري حقونو نړيواله اعلاميه (۱۹، ۲۰، ۲۱ مادې)؛

◀ د مدني او سياسي حقونو کنوانسيون د فکر، بيان، سوله ييزې غونډې او ټولني د جوړولو، او په عامه ژوند کې د ګډون د ازادۍ حقونه تامينوي (۱۹، ۲۱، ۲۲، ۲۵ مادې)؛

◀ د اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي حقونو کنوانسيون دا حق تامينوي چې له مخې يې صنيي اتحاديه جوړه او يا هم په کې ونډه واخيستل شي او په سياسي ژوند کې شموليت ولري (۸، ۱۵ مادې)؛

◀ د بنځو په وړاندې د تاوتریخوالي د ټولو شکلونو د له منځه وړلو کنوانسيون د بنځو لپاره دا حق برابروي چې په سياسي، اقتصادي او فرهنگي ژوند کې برخه واخلي (۳ ماده)؛

◀ د نژادي تبعيض د هر ډول شکلونو د له منځه وړلو کنوانسيون د بيان، غونډو، ټولني او عامه چارو د سرته رسولو په لړ کې تبعيض منع کوي (۵ ماده)؛

◀ د ماشومانو د حقونو قانون د بيان، ټولني او سوله ييزې غونډې جوړولو، لپاره آزادي تامينوي (۱۳، ۱۵ مادې)؛

◀ د معيوبيت درلودونکو د حقونو لپاره کنوانسيون د فکر او د بيان د ازادۍ، او معلوماتو ته د لاس رسې حق، په سياسي، عامه او فرهنگي ژوند کې د ګډون حقوق تضمینوي (۲۹، ۲۱، ۳۰ مادې)؛

◀ د اجباري لادرکه کېدنې په وړاندې د افرادو د ساتنې نړيوال کنوانسيون ددې حق برابروي چې هغوي په ازادانه توګه هغسې سازمانونه او انجمنونه جوړ کړي او په کې ګډون وکړي چې د اجباري لادرکه کېدنو د شرايطو د هڅو او د لادرکه شوو کسانو د سرنوشت په اړه انديښنې لري، او د اجباري لادرکه کېدنو د قربانيانو سره مرسته وکړي (۲۴ ماده)؛ او

◀ د ټولو مهاجرو کارگرانو او د هغوي د کورنيو د غړو د حقونو د ساتنې نړيوال کنوانسيون د هغوي لپاره د ټولني او انجمنونو حق تامينوي (۲۶ ماده).

د بيان، انجمنونو او سوله ييزې غونډې د ازادۍ حقونه او په عامه چارو کې د ګډون کولو حق د نورو مدني، فرهنگي، اقتصادي، سياسي او ټولنيزو حقونو لپاره د يوې محرکې په توګه کار کوي. دغه حقونه بنځې، نارينه، ماشومان ځواکمنوي چې په هغو فعاليتونو کې برخه ولري چې د ښې راتلونکې په موخه په ټولنه کې بدلون راوروي.

د بیان آزادي: د بیان په ازادۍ کې په سیاسي او مذهبي مباحثو، عامه چارو، د بشري حقونو په برخو کې د هر ډول معلوماتو، مفکورو پلټل، تر لاسه کول او په کاراچول دي او همدارنگه فرهنگي او هنري څرگندونې شاملې دي. د بیان د ازادۍ ساحه چې کیدلای شي هغه په زیاته پیمانه د سپکاوي په توګه وي تر محدودیت لاندې راځي (د بیلګې په توګه د ملي، نژادي او مذهبي نفرت لپاره تبليغ چې د تبعیض، عداوت او خشونت د راپارولو لامل کېږي د ممنوعیت لپاره د ۲۰۱۲ کال د اکتوبر د ۵ د رباط د عمل پلان). د بیان ازادۍ ټول شکلونه او د ویش ټول وسایل **محفوظ دي:** شفاهي، تحریري او د اشارو ژبه او غیر شفاهي څرگندونې لکه شکلونه او هنري شیان. د کتابونو، ورځپاڼو، پمپلټونو، کارتونونو، برونو، کالیو او قانوني موضوع ګانو له لارې بیان ممکن دی. په بیان ازادۍ کې ټولې سمعي- بصري او همدارنگه الکترونیکي او د انټرنیټ د لارې څرگندونې شاملې دي.

د انجمنونو ازادي: انجمن د افرادو او نهادونو هغو ډلو ته راجع کېږي چې هغه په ټولیز ډول د مشترکو ګټو لپاره کار کوي، اظهار کوي، هغو ته وده ورکوي، تعقیبوي او دفاع یې کوي. د ټولني د ازادۍ بیلګو کې د مدني ټولني په سازمانونو، کلپونو، کوپراتیفونو، نا دولتي موسسو، دیني ټولنو، سیاسي ګوندونو، کارګري اتحادیو، نهادونو او یا هم آنلاین انجمنونو کې یوځای کېدل، ګډون- یا هم د نه ګډون کول شامل دي. «د هر انجمن - که هر څومره کوچنۍ هم وي - توانايي ډیر مهم او اړین دي چې د خپل موجودیت او اغیزمنو فعالیتونو لپاره سرچینې وپلټي، ترلاسه کړي او وپې کاروي. د انجمنونو د ازادۍ په حق کې د کورنیو، بهرنیو او نړیوالو منابعو څخه د سرچینو، پلټل، تر لاسه کول او کارول- که هغه بشري، مادي او مالي دي، شامل دي.» [A/HRC/23/39, Para.8].

د سوله ییزې غونډې ازادي: سوله ییزه غونډه په خصوصي یا عامه ډول د یوې ځانګړې موخې لپاره یوه موقته، پرته د تاوتریخوالي ټولېدنه ده. په دې کې مظاهري، اعتصابونه، په ټولیز ډول او لاریونونو کې ګډ حرکت او ناستې شاملې دي.

په عامه چارو کې د ګډون حق: د عامه او دولتي چارو پر مخ بول یو پراخه مفهوم دی چې هغه د سیاسي ځواک په کارولو پورې تړاو لري؛ په تیره بیا د تقنین، اجرائوي او اداري ځواکونو په لړ کې. په دې کې د عامه ادارې ټولې ساحې، او په نړیوالو، ملي، منطقوي او محلي کچو د پالیسیو جوړول او پلي کول شامل دي. ګډون کېدلای شي چې په ازادانه توګه د ټاکل شوو استازو، او یا هم په مستقیم ډول، د اساسي قانون د تصویب او تغیر، د قوانینو د طرحې/تقنین او د پالیسیو د جوړولو، د عامه رایې یا ریفرنډم، د عامه مسالو په اړه د پریکړو، په وګړنیزو اسمبلو/شورا ګانو کې چې د محلي ستونزو لپاره د پریکړې کولو واکونه لري د ویندې درلودلو د لارې وي. د ټولني د ازادۍ حق کې د سازمانونو او هغو انجمنونو چې د سیاسي او عامه دولتي چارو په اړه وي تشکیلول او په هغو کې د ګډون حقونه شامل دي چې هغه په دولتي چارو کې د ګډون د حق لپاره اهمیت لري.

عدم تبعیض: پورتنی ټول حقونه ټولو افرادو لپاره تضمین شوي دي، پرته له هر ډول تبعیضه که هغه د نژاد، رنگ، جنس، ژبې، مذهب، سیاسي یا بل هر ډول تفکر، د جنډر تشخیص، ملي او یا هم ټولنیزې منشاء، شتمنۍ، زېږد او یا هم بل موقف له امله. دغه حقونه د بڼو، ماشومانو،

بومي خلکو، د معيويت درلودونکو، په لږکيو او يا هم نورو هغو ډلو پورې چې د تجريد او يا هم شرنې د گواښ سره مخ دي چې په کې هغه قربانيان هم شامل دي چې هغه د خپلې جنسي منشاء او جنډر د تشخيص له امله د تبعيض سره مخ دي، غير اتباع، چې په کې بې هوښه اشخاص، کډوال او مهاجر، او همدارنگه ټولني چې په کې غير ثبت شوې ډلې هم شاملې دي په دې کې راځي.

دغه نړيوال معيارونه د دولت د ټولو قواوو له خوا د پلي کېدا وړ دي: اجرائيه، مقننه او قضايه؛ نور دولتي چارواکي په ملي، منطقوي او يا محلي کچه هغه پلي کوي. همدارنگه پر دولت باندې دا لازم دي چې د هغو افرادو يا نهادونو پر وړاندې چې د دغو ازاديو خنډ گرځي د ټولو خلکو ساتنه وکړي. دولتونه لومړنی مسووليت لري خو د دغو حقونو وده او د هغو څخه مستفيد کېدل محافظت کړي.

د بيان، د انجمنونو د جوړولو، او د سوله ييزې غونډې ازادۍ د ځان سره ځانگړې دندې او مسووليتونه لري نو له همدې کبله د هغو څخه برخمن کېدل به ځينې مشخص محدوديتونه د ځان سره لري. هر ډول خنډونه بايد د قانون پر اساس وي او بايد چې په جدي توگه د نورو د حقونو او حيثيت د رعايت؛ يا د ملي امنيت او عامه نظم د ساتلو او د عامې روغتيا او يا هم مورال د ساتنې لپاره اړين وي. دغه دلايل هيڅکله هم په دې مانا نه دي چې د گڼ گونديزې ډموکراسۍ، ډموکراتيکو اصولو او بشري حقونو څخه د تېښتې د مشروعيت د توجيه کولو په توگه و کارول شي.

د بشري حقونو کمیته، ۳۴ گڼه عمومي تبصره، ۱۹ ماده: د فکر او بيان آزادي، CCPR/C/GC/34 او ۲۵ گڼه عمومي تبصره، ۲۵ ماده: په عامه دولتي چارو کې د گډون حق، CCPR/C/21/Rev.1/Add.7. د سوله ييزې غونډې او ټولني جوړولو د ازادۍ حقونو په اړه د ملگرو ملتونو خاص راپورتر، A/HRC/20/27 and A/HRC/23/39.

«هيڅ يو له مور څخه په يواځې توگه د حکومتونو په شمول په دغو ټولو حقايقو او غوره نظريو پوه نه يو، يا د دې لپاره د ټولو دغو ستونزو په لاملونو پوه نه يو چې غواړو د حل لپاره يې مطرح کړو. مور کولای شو چې يو اخې د ټوليز درک او پوهې څخه برخمن و اوسو. نو ځکه دا زموږ لپاره مهمه ده چې د پريکړې تر مخه د ټولو ډلو په تيره بيا په حاشيه کې د راغلو کسانو غږ واورو. د بيلگې په توگه د بشري حقونو کمیته د پراخو سرچينو څخه معلومات راټولوي: د خپلو حکومتونو، ملگرو ملتونو، او مدني ټولني څخه. دا مور سره د وروستنيو کتنو او وړانديزونو د معلوماتو په لړ کې مرسته کوي چې د عملي اقداماتو لپاره طرحې جوړې او د خپلو مکلفيتونو سره سم قوانين او کړنې د بشري حقونو د تړونونو په برخه کې چې دوي لاسليک کړي دي د خپلو ورکړل شوو ژمنو سره په سمون کې راولي.»

پروفیسور سر نیکل رودلي،

د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د کمیټې رئیس، اکتوبر، ۲۰۱۴

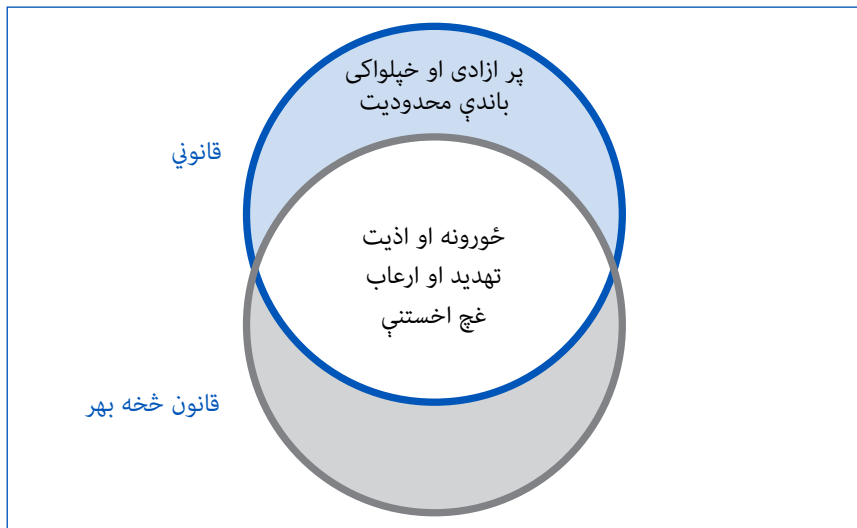

4. هغه ننگو نې چې د مدني ټولني غړي ورسره مخ شوي دي

په محلي، ملي، منطقي او نړيوالو کچو د مدني ټولني غړي کېدلای شي د هغو ځنډونو سره مخ شي چې موخه يې د هغوي د مشروعو فعاليتونو د تاثيراتو مخنيوی، کمښت، ځنډول او يا هم دهغوي پر شا گرځول دي ځکه چې هغوي د حکومت د دريځونو، پاليسيو او اقداماتو منتقدین او يا هم مخالفين دي.

په دې کې کېدلای شي د مدني ټولني د غړو پر ضد د هغوي پر ازادۍ او خپلواکۍ باندې محدوديتونه وضع شي او يا هم د ځورونې، تهديد او غچ اخيستنو (د بيلگې په توگه مجازات يا د غچ اخيستل) سره مخ شي.

د مدني ټولني کار د اغيزو د مخنيوي، کمولو، ځنډولو، درولو او يا په شامولو لارې

4.1 قانوني يا هم مقرراتي تدابير چې د مدني ټولني د کار ممانعت کوي

قوانين او مقررات کولای شي چې د مدني ټولني د غړو ازادې او خپلواکې محدودده کړي، د بيلگې په توگه په لاندې ډول:

- ◀ د ثبتولو لازمي گڼل پرته له دې چې کومه مثبتې گټه ولري (د مثال په ډول مالياتي گټې)،
- ◀ د دې محدوديت چې کوم ډول فعاليتونه بايد تر سره شي،
- ◀ د غير ثبت شوو فعاليتونو په وړاندې جرمي مجازات او تعزيرات وضع کول،

◀ د ځينو ځانګړو انجمنونو پر ثبت باندې محدودیت وضع کول، چې په کې نړيوالې نادولتي موسسې، يا هغه انجمنونه شامل دي چې بهرنۍ مرستې تر لاسه کوي او يا هغه ډلې چې د بشري حقونو لپاره کار کوي،

◀ د دې لپاره معيارونه ټاکل چې څوک کوم ډول فعاليتونه کولای شي او يا هم ددغو فعاليتونو محدودول،

◀ د تمویل لپاره د سرچينو محدودول (د مثال په توګه بهرنۍ سرچينې)، او

◀ د سوله ييزې غونډې، انجمنونو او د بيان ازادۍ د ادارې لپاره قانونګذاري چې په کې تبعضي احکام شامل وي، او يا هم داچې په ځينو ځانګړو ډلو باندې په نا متناسبه ډول منفي اغيزې لري.

د دې سربيره دغه ډول سخت اداري طرزاعملونه او احتياطي تدابير کولای شي چې د مدني ټولني غړي د دغو فعاليتونو څخه واړوي او يا هم په هغو کې د ځنډ لامل شي.

کله چې د معلوماتو د لاسته راوړلو ازادې محدودې شي د مدني ټولني غړي ډير لږ کولای شي چې په موثره توګه د پالیسۍ جوړولو په ډګر کې دخيل پاتې شي. د پریکړې کولو په بهیرونو کې د ګډون لپاره غیر ضروري، محدود او سخت شرایط (د مثال په توګه «د ناظر موقف» چې د مدني ټولني غړو ته ورکول کیږي، او يا هم د محدودې وينا حقونه) همدارنګه هغه ځنډونه دي چې د ښکېلتيا مخنيوی کوي. د ټولني جوړولو د ازادۍ معيارونه لکه څنګه چې په نړيواله کچه د پلي کېدو وړ دي همغه شان په ملي او محلي کچو پلي کیږي.³

2.4 ناقانونه/پخپل سر اقدامونه

کله چې مدني ټولنه د حکومت د دريځونو، پالیسيو او اقداماتو په اړه انتقاد کوي نو د قوانينو مبهم احکام کېدلای شي چې د قانونیت او مشروعیت په گومان پخپل سر او نا قانونه توګه پلي شي) د بیلګې په توګه د پیسو د پريمینځلو، ترهګرۍ سره د مبارزې، د عامه اخلاقو څخه د سرغړونې او توهین د مخنيوي، د ملي حاکمیت ساتنه، چې د دې په پایله کې لاندني موارد رامنځته کیږي:

◀ د داخلي منجمنت يا ادارې نا قانونه څارنه اوکره کول،

◀ د منحل کولو لپاره تهديد او يا هم په عملي توګه منحل کول،

◀ په اجباري توګه د دفتر تړل،

◀ د شتمنيو تلاشي او ضبطول،

◀ د ډیرې زیاتې جریمې وضع کول،

◀ جعلي عدلي تعقيب،

³ د سوله ييزې غونډې او انجمنونو د جوړولو د ازادۍ د حقونو په اړه او د ګڼ اړخيزو موسسو په زمينه کې د سوله ييزې غونډې او انجمنونو د جوړولو د حقونو د کارولو په اړوند د ملګرو ملتونو د ځانګړي

- ◀ پخپل سر او ناقانونه نيول او توقيف،
- ◀ په سفر باندې قيودات وضع كول،
- ◀ د تابعيت څخه محرومول، او
- ◀ په ناقانونه توگه د احتجاجونو او غونډو لپاره محدوديتونه او لغوه كول.

د مدني ټولني لپاره په قانوني لحاظ او په عملي توگه د يوه مصونه چاپيريال د رامنځته كولو په اړه د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د شورا ۲۴/۲۱ گڼه پريكړه ليك كې د دې يادونه كيږي، «په ځينو حالاتو كې كورني قوانين او اداري احكام ... داسې كارول شوي او يا هم ورڅخه ناوړه گټه پورته شوې خو د مدني ټولني د كار لپاره مانع شي او يا هم د هغې مصونيت د نړيوال قانون څخه په مغايرت كې تر خطر او گواښ لاندې راوړي.»

3.4 نا قانونه ځورونه، اړعاب او غچ اخيستنې

په قانوني لحاظ د تحميل شوو محدوديتونو سربيره او پخپل سر د قوانينو پلي كولو سره چې كولاى شي د مدني ټولني لپاره فضاء را تنگه كړي، او د مدني ټولني په غړو او دهغوي د كورنيو پر خلاف د تهديدونو او د رواني فشارونو او فزيكي بريدونو ترسره كول كولاى شي په ازادانه توگه د دهغوي د كار كولو مخنيوي وكړي.

لاندني موارد يې بيلگې دي:

- ◀ د ټيليفون د لارې تهديدونكي پيغامونه،
- ◀ څارنه،
- ◀ فزيكي او يا هم جنسي بريدونه،
- ◀ د شتمنيو ويجاړول،
- ◀ د كار څخه محرومول او دعوايدو د لاسه وركول،
- ◀ د تور پورې كولو كمپاينونه چې په كې د مدني ټولني غړو باندې د «دولت د دشمنانو»، «ځاينونو» او يا داچې «د بهرنيو گټو لپاره د كاركونكو» ټاټپ ايسنول كيږي،
- ◀ لادرکه كول،
- ◀ شكنجه،
- ◀ وژنې.

«خلک او د مدني ټولني ډلې اکثره وخت خپل ژوند د گواښ سره مخ كوي خو د نورو وگړو ژوند كې ښه والى راوړي. هغوي خپل غږ په داسې حال كې پورته كوي

چې کيدلای شي د هميشه لپاره خاموشه شي. هغوي هغسې ستونزې راپه ډاگه کوي چې نور يې له پامه غورځوي او يا هم کيدلای شي د هغو په اړه معلومات ونه لري. هغوي زموږ د حقونو څخه ساتنه کوي او د خپلو حقونو مستحق دي.»

د مدني ټولني د ملاتړ لپاره د لوړې کچې په غونډه کې د ملگرو ملتونو د عمومي سرمشري ښاغلي بان کي مون د وينا څخه د ۲۰۱۳ کال د سپټمبر ۲۳

«د ځورونو، اړعاب او غچ اخيستو کړني د بشري حقونو فعالان او شاهدان د دې لپاره تر فشار لاندې نيسي چې انديښنې څرگندوي او د ملگرو ملتونو او يا نورو نړيوالو فعالانو سره کار کوي. په عين وخت کې دغه ډول کړني د دې لامل کيږي چې په عامه ولس کې ډار راولي او د ظلم ډک نا ارامه چاپيريال رامنځته کړي، د بيان، انجمنونو او سوله ييزو غونډو د جوړولو ازادي چې د يوې ډموکراتيکې ټولني لپاره اړينه ده له منځه وړي.»

سفير لاورا ډوپوي لازاري،
په ژنيو کې د ملگرو ملتونو په دفتر کې د اروگواي د ايمې استازي
او د بشري حقونو د شورا رئيس (۲۰۱۲-۲۰۱۱)

د بشري حقونو ښځينه مدافعيني

د بشري حقونو مدافعيني، د خپلو نارينه وو همکارانو په شان، د خطرو سره مخ دي. برسیره پر دې ، هغوي د ښځې په عنوان د جنډر د ځانگړو تهديدونو او د جنډر اړوند تاوتریخوالي تر بریدونو لاندې راځي. اکثره وخت د بشري حقونو د مدافعيني کار د کورنيو او په ټولنه کې د جنډر د نقشونو دوديزو تصوراتو له امله ننگونکی دی چې د دې سره د عامو خلکو او چارواکو تر منځ د دښمنیو لامل کيږي. د بشري حقونو مدافعيني د ټولني د مشرانو، عقيدوي ډلو، کورنيو او ټولنو په باور چې گواکې هغوي د خپل کار د لارې مذهب، وياړ او فرهنگ تهديدوي د بدنامۍ او د ټولنيزو حقونو څخه د محرومیت سره مخ کيږي.

د دې سربيره د دوی د کار ماهيت او هغه څه د تر لاسه کولو لپاره چې هڅه يې کوي (د بيلگې په توگه د ښځو د حقونو تامين او يا هم د جنډر اړوند نور حقونه) کولای شي چې دوی تر بيلابيلو بریدونو لاندې راولي. د هغوي کورنۍ هم د تهديدونو او تاوتریخوالي سره مخ کيږي چې هدف يې د بشري حقونو د مدافعيني تجريدول دی او يا دا چې هغوي د دې څخه را وگرځوي چې خپل کار ته ادامه ورکړي. د بشري حقونو مدافعيني د خپلو نارينه وو همکارانو په پرتله د دغه ډول تاوتریخوالي او نورو تخلفاتو، تعصب، محرومیت او ردونو سره مخ دي. دغه ځانگړي ننگونې بايد د دې لپاره تشخيصې شي خو د هغوي د ساتنې لپاره ميکانيزمونه او د انديښنو لپاره يې نور غبرگونونه هم په محلي او هم په نړيواله کچه تقويه کړای شي. د بشري حقونو د ښځينه مدافعينو

په وړاندې دارعاب، تهديدونو، تاوتريخوالي او نورو تيريو چټک او بشپړ تفتيش، که څه هم هغه د دولتي او يا غير دولتي فعالانو له خوا شوي وي بايد تر سره شي.

په ۲۰۱۳ کال کې د ملگرو ملتونو عمومي اسامبلې د بشري حقونو د ښځينه مدافعينو په اړوند خپل لومړني ۱۸۱/۶۸ گڼه پريکړه ليک تصويب کړ چې په هغه کې په ځانگړي ډول د سيستماتيکو او ساختاري تبعيض او تاوتريخوالي په اړه چې د بشري حقونو د هر عمر مدافعينې ورسره مخ دي ځانگړې انديښنه څرگنده شوې ده، او د دولتونو څخه غواړي څو هر ډول اړين تدابير د دې لپاره ونيسي چې د هغوي ساتنه باوري کړای شي او پخپلو هڅو کې د جنډر پر بنسټ زياتوالي راوړي او په دې توگه د بشري حقونو د دفاع لپاره يو مصوونه او مساعد چاپيريال رامنځته کړي.

د عاج په ساحل کې د ۲۰۱۴ کال د بشري حقونو د مدافعينو د ترويج او ساتني په قانون کې ډيري حقونه د بشري حقونو د مدافعينو په اعلاميه کې تشخيص شوي دي، چې په کې د بيان ازادې، د ټولنو او نا دولتي موسسو د جوړولو حق، سرچينو ته د رسېدنې حق، نړيوالو ارگانونو ته د معلوماتو د ورکولو حق او د دې حق درلودل چې د هر ډول غچ اخیستنو څخه به ژغول کيږي، شامل دي. په دغه قانون کې د دې مسووليت شامل دی چې د بشري حقونو د مدافعينو، د هغوي د کورنيو او کورونو په وړاندې د بريدونو څخه ساتنه وشي او د شوو بريدونو تحقيق وشي او عاملين يې مجازات شي. په دې کې د بشري حقونو د ښځينه مدافعينو په وړاندې د هغو مشخصو تهديدونو او اړينو ساتنو پيژندنه شوې ده چې هغوي ورسره مخ شوي دي. د عاج د ساحل د قانون څخه د مدني ټولنو د سازمانونو له خوا هرکلی شوی دی چې په کې د عاج د ساحل د بشري حقونو د مدافعينو ايتلاف او د لويديزې افريقا د بشري حقونو د مدافعينو شبکه شامل دي.

د افرادو او ډلو په وړاندې د ملگرو ملتونو سره د همکارۍ له امله تهديد/ارعاب، او غچ اخیستنې

«مدني ټولنه دملگرو ملتونو دکار د پر مخ بولو لپاره زموږ د اجندا له مخې نه يواځې د بشري حقونو په برخه کې بلکې د سولې، امنيت او همدارنگه د پرمختيا لپاره مرکزي نقش لري. مدني ټولنه هيڅکله هم دومره زياته مهمه او اړينه احساس شوې نه وه. د هغو کسانو په وړاندې چې د ملگرو ملتونو سره همکاري کوي غچ اخیستنې او ارعاب د منلو وړ نه دي- دا نه يواځې د دې له امله چې هغوي موږ سره د هغه کار په ترسره کولو کې مرسته کوي چې د ملگرو ملتونو د منشور او بشري حقونو د نړيوالې اعلاميې له مخې يې موږ ته دنده او واک راکړل شوی دی- بلکې دا ځکه چې په دې توگه هغوي غواړي چې نور کسان زموږ سره د کار کولو څخه لېرې کړي. موږ بايد په هره کچه د دې لپاره اقدام وکړو څو د ډموکراسۍ غږ تقويت کړو.»

د مدني ټولني د ملاتړ لپاره د لوړې کچې په غونډه کې د ملگرو ملتونو د سرمشري ښاغلي بان کي مون د وينا څخه د ۲۰۱۳ کال د سپټمبر ۲۳

«ملگري ملتونه د بشري حقونو لپاره خپل با ارزښته کار پرته له هغوي څخه چې زموږ سره همکاري کوي نه شي تر سره کولای. کله چې هغوي تر تهديد او ارعاب لاندې وي او د غچ په موخه هدف گرځيدلي وي، هغوي قرباني وي، نو موږ لږ مصوونه يو. کله چې د هغوي همکاري ودرېږي نو د بشري حقونو په ساحه کې زموږ فعاليت د خطر سره مخ کېږي.»

د تلافۍ او غچ اخیستنې په اړه د لوړې کچې د هيئت په بحث کې د ملگرو ملتونو د سرمشري ښاغلي بان کي مون اعلاميه نيويارک، ۲۰۱۱

په ځانگړي ډول د هغو کسانو او ډلو پر خلاف چې د ملگرو ملتونو سره د بشري حقونو په ساحه کې همکاري کوي د تهديد او غچ اخیستنې کړنې ټکان ورکونکې دي. د دې سربيره چې په نړيواله کچه دا منل شوې ده چې د ملگرو ملتونو د بشري حقونو په سيستم کې بايد افراد او ډلې گډون او شتون ولري خو بيا هم دغه ډول کړنې ادامه لري.

د ملگرو ملتونو د ميکانيزمونو او چارواکو سره د ښکيلتيا له امله (د بيلگې په توگه اعلاميې، څرگندونې، غونډې، او داسې نور) د مدني ټولني منفرد فعالين کيدلای شي چې د تهديد يا غچ اخیستو سره سره مخ شي لکه د حکومتي چارواکو له خوا د هغوي پر خلاف تهديدونه او ځورونې، چې په کې د لوړ پوړو چارواکو له خوا په عامه توگه اعلاميې هم شاملې دي؛ او کيدلای شي چې په غونډو کې د گډون کولو په موخه د سفرونو څخه منع شي، او د مدني ټولني فعالين ممکن په دې پوه شي چې د دوي فعاليتونه تر څارنې لاندې دي او پرې محدوديت راغلی. په ټولنيزو چاپي رسنيو او ټلويزيون کې د بدنامه کولو لپاره تبليغات يوه غير معمول کار نه دي. تهديدونه کيدلای شي چې د ټيليفون، د متني پيغامونو او يا هم مستقيمو تماسونو د لارې ترسره شي. د مدني ټولني غړي کيدلای شي ونيول شي، و وهل شي او ياداچې تر شکنجې لاندې راشي او يا هم حتی و وژل شي.

د دې ستونزې په هکله د بشري حقونو شورا گڼ شمير پريکړې تصويب کړي دي، چې په کې ۲۴/۲۴ او ۲/۱۲ گڼه پريکړه ليکونه شامل دي. عمومي سرمشري هر کال د بشري حقونو په ساحه کې د ملگرو ملتونو سره د همکارۍ له امله د غچ اخیستنې د قضيو په اړه راپور ورکوي. دواړو د ملگرو ملتونو عمومي سرمشري او د بشري حقونو عالي کميشن په وار وار ويلي دي چې دغه ډول غچ اخیستنې د زغملو وړ نه دي او داچې د ملگرو ملتونو له خوا د دغه ډول کړنو په وړاندې لا هم واحد او همغږی شوی غبرگون په کار دی. د غچ او انتقام اخیستو په وړاندې د بشري حقونو نور ميکانيزمونو هم يو ځواکمن او ښکاره دريځ اختيار کړی دی.

د غچ اخیستنې په وړاندې د بشري حقونو د تړون احکام

د اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي حقونو په اړه د نړيوال کنوانسيون اختياري پروتوکول- ۱۳ ماده هر دولت د يو اړخ په توگه بايد لازم تدابير په پام کې ونيسي څو دا باوري کړي چې د هغه د حاکميت لاندې کسان د اوسني پروتوکول په تعقيب د کميټې سره د مفاهمې له امله د ناوړه سلوک يا هم تهديد سره مخ نه شي.

د ماشوم د حقونو د کنوانسیون اختیاري پروتوکول د مفاهمي طرزالعمل - ۴ ماده

هر دولت د یواریخ په توګه باید د دې لپاره لازم قدمونه واخلي خو دا باوري کړي چې د هغه په قلمرو کې افراد د اوسني پروتوکول په تعقیب د بشري حقونو د سرغړونو، ناوړه سلوک او یا هم د تهدید سره نه دي مخ شوي.

د ښځو په وړاندې د تبعیض د هر ډول شکلونو د له منځه وړلو لپاره اختیاري پروتوکول - ۱۱ ماده

هر دولت د یو اړخ په توګه باید لازم تدابیر په پام کې ونیسي خو دا باوري کړي چې د هغه د حاکمیت په قلمرو کې کسان د اوسني پروتوکول په تعقیب د کمیټې سره د مفاهمي له امله د ناوړه سلوک یا هم تهدید سره مخ نه شي.

په اتریش کې د ۱۹۸۲ کال د پلټونکي هیئت د قانون ۱۸ پراګراف حکم کوي: «هیڅ څوک د دې له امله چې د شکنجې د مخنیوي فرعي کمیټې، پلټونکي هیئت/پورډ او یا هغو کمیسیونونو ته چې د دغه فرعي کمیټې له خوا جوړ شوي دي د معلوماتو د برابرولو له امله باید مجازات نه شي او یا هم د بل ډول نا مساعدو شرایطو سره مخ نه شي.»

په مونټینګرو کې د ۲۰۱۷ کال اساسي قانون ۵۶ ماده حکم کوي: «هر څوک د دې حق لري چې د هغو حقونو او ازادیو د ساتنې لپاره چې په اساسي قانون کې یې تضمین شوي دي نړیوالو موسسو ته مراجعه وکړي.»

قانوني او اداري محدودیتونه، چې د ځورونو، تهدیدونو، غچ اخیستنو سره یوځای وي د هغې جوړښتي او بشپړونکې متممې همکارۍ نقش کوي چې مدني ټولنه یې باید د دولتونو سره تر سره کړي. د هغو څخه موخه داده چې د مدني ټولني د کار مخنیوی وکړي، هغه کم او بې اعتباره کړي او یا یې هم متوقف کړي او شاته یې وگرځوي. د دغه شان کار د فضاء د ودې او ساتنې مخنیوي او د مدني ټولني لپاره د مصونه او مساعد چاپیریال په باوري کولو کې پاتې راتلل د بشري حقونو د نړیوال قانون سره د دولتونو د مکلفیتونو په تناقض کې راتلل دي.

دولتونه د دې لومړنی مسوولیت لري چې د مدني ټولني د غړو ساتنه وکړي، خو کله چې د مدني ټولني فضاء، یا پخپله د مدني ټولني غړي د هغوي د کار له امله د خطر سره مخ وي، نړیواله ټولنه په دې برخه کې ګډ منفعت او مسوولیت لري چې د هغوي ملاتړ او ساتنه وکړي.

5. زه څه کولای شم؟ ملگرو ملتونو ته مراجعه

د بشري حقونو نړيوال قانون يو منفرد نړيوال پلاتفورم برابروي چې د مدني ټولني غړي د هغه څخه ملاتړ او لارښوونه تر لاسه کوي. په دغه پلاتفورم کې د بشري حقونو لپاره د ملگرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر، د بشري حقونو نهادونه، او دبشري حقونو شورا د هغو د ميکانيزمونو په توگه شامل دي (ځانگړي طرزالعملي واکونه، نړيواله دوره يي کتنه، او نور).

«د بشري حقونو نړيوال معيارونه يو نړيوال چوکاټ دی چې هغه مدني سازمانونو ته د دې امکان برابروي څو هغوي په نړيواله کچه د موافقه شوو نورمونو لپاره مدافعه وکړي. دغه معيارونه نه يواځې د مدني سازمانونو فعاليتونو ته مشروعيت ورکوي، بلکې همدارنگه يو کارنده پروگرام برابروي څو په خپلواکه توگه د حکومتونو د بشري حقونو د مکلفيتونو په اړوند راپور ورکړي. د بشري حقونو نړيوال ميکانيزمونه د يو مهم پلاتفورم په توگه را منځته شوي دي څو د هغو د لارې د مدني ټولني لپاره د لارښات مساعدونکي چاپيريال لپاره مدافعه تر سره شي. په ځانگړي ډول محدودونکي شرايط د ملگرو ملتونو ارگانونه د مدني ټولني ملي ډلو ته د دې ښه فرصت برابروي څو د حساسو ستونزو په اړوند پوهاوي زيات او ډيالوگ رامنځته کړي.»

ډاکټر ډاني سریسکانداراجا

د CIVICUS عمومي منشي: د اتباعو د گډون نړيوال ائتلاف

اکتوبر، ۲۰۱۴

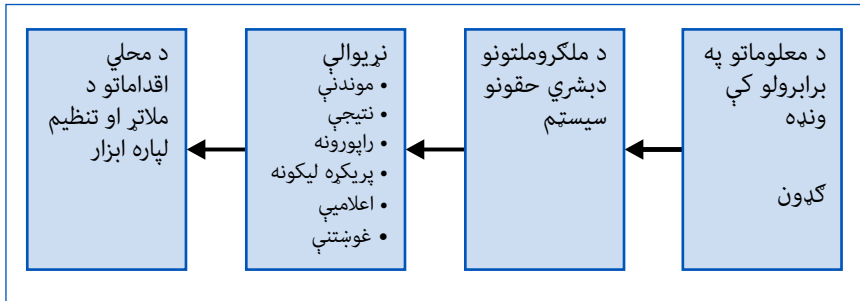
د مدني ټولني د فعاليت د ساتنې لپاره د ملگرو ملتونو د بشري حقونو ميکانيزمونه دوه لارې لري:⁴ د مدني ټولني د فعاليت، او غوره تجربو په اړه د خنډونو او تهديدونو مستند کول. د بشري حقونو د وضعیت په اړه مستند کول د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د ميکانيزمونو له خوا د مداخلو لپاره اساس برابروي. د مدني ټولني د غړو له خوا د ښو مستند شوو او تصديق شوو معلوماتو شتون د اقداماتو لپاره يوه قوي قضيه برابروي چې هغه زياته معتبره او متقاعد کونکې ده، په مشکل سره ترې انکار کيږي، او يوه اغيزمنه طريقه ده چې له مخې يې د بشري حقونو د ودې او ساتنې لپاره کار کيدلای شي. د مدني ټولني فعالينو ته بلنه شوې چې خپل سندونه (د بيلگې په توگه دقيق، واقعي معلومات، محتاط تحليلونه، او مشخص وړانديزونه) د موانعو او تهديدونو په اړه چې د مدني ټولني د غړو او د هغوي د کار د ساحې په وړاندې موجود دي سره شريک کړي او همدارنگه د بشري حقونو د ميکانيزمونو لپاره غوره تجربې وړاندې کړي.

⁴ هغه لوستونکي چې د دغو ميکانيزمونو د مشخصاتو سره اشنایي نه لري کولای شي د مدني ټولني لپاره د "د ملگرو ملتونو د پروگرام سره کار" تر عنوان لاندې د ملگرو ملتونو دبشري حقونو د عالي کميشنر د دفتر لارښود کتاب ته مراجعه وکړي. لا زيات معلومات او مطالب کېدلای شي د مدني ټولني لپاره عملي لار ښودونه او د هغو له جملې څخه د "د ملگرو ملتونو د بشري حقونو سپارښتنې څنگه تعقيبولای شو" په ټولگه کې ومومئ.

د موجودې فضاء او فرصت څخه کار اخیستل. دمدني ټولني غړو ته د دې امکان برابر شوی خو هغوي په نړيوالو کنفرانسونو او غونډو کې يا هم د متخصصانو په سفرونو کې د فرصتونو څخه په گټنې سره گډون وکړي. دغه فرصتونه د اظهاراتو، د گزارشونو او د گډون والو تر منځ د شبکو د لارې میسر دي خو په دې توگه د مدني ټولني د فعاليت د ستونزو په اړه پوهاوی لوړ شي او همدارنگه وړاندیزونه او بريالۍ ستراتيژي گانې سره شريکې کړای شي.

د مدني ټولني د فعاليت د مسلو په اړه د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د میکانیزمونو سره د کار کولو د لارې د مدني ټولني فعالينو ته د دې فرصت برابرېږي خو د لاسته راوړنو څخه (د بیلگې په توگه دولتونو ته د قانوني، اداري او نورو تدابيرو په اړه د نړيوالو موندونو او وړاندیزونو برابرول) د کار په ترڅ کې گټه واخلي خو هغوي د مدني ټولني د فعاليت څخه ملاتړ وکړي او په محلي کچه د مدني ټولني فعالين ځواکمن کړي.

د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د واکونو او میکانیزمونو د لاسته راوړنو بیلگې:

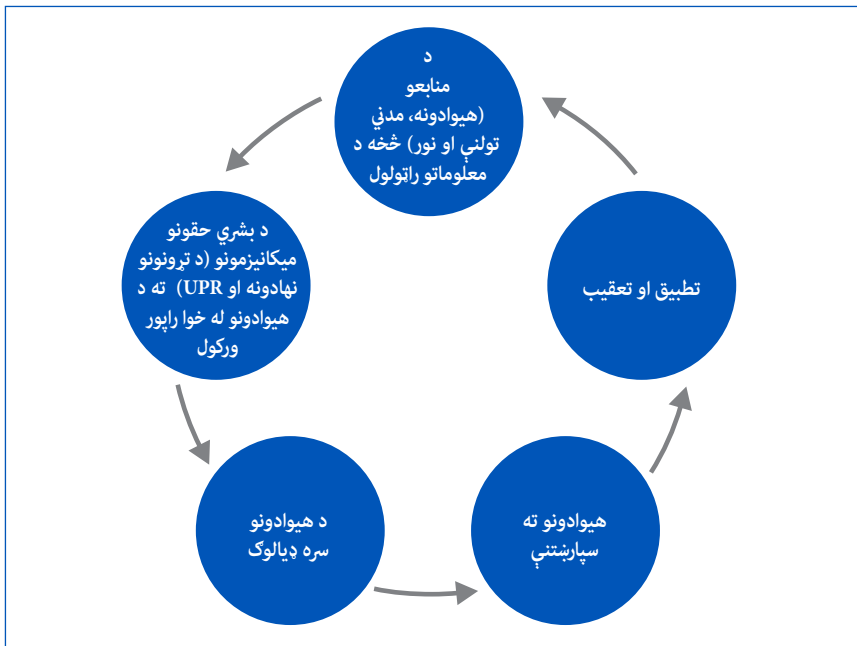
- ◀ د منفردو قضیو په اړوند د کمیټو یا د تړون د ارگانونو وروستنۍ کتنې او همدارنگه نظریات او وړاندیزونه؛
- ◀ ارزونې، وړاندیزونه او نتیجې چې د انفرادي قضیو په تړاو په هېوادنيو کتنو، موضوعاتي راپورونو او مفاهمو کې د بشري حقونو د شورا د ځانگړو طرزالعملونو (خپلواکه متخصصین) له مخې دي؛
- ◀ د نړيوالې دوره يي کتنې څخه راپورته شوي وړاندیزونه؛
- ◀ د بشري حقونو د شورا او عمومي اسامبلې پریکړه لیکونه او پریکړې؛
- ◀ هغه راپورونه چې د تحقیق د کمیسیونونو، د حقیقت موندنې د ماموریتونو او نورو موقتي ځانگړو تفتیشی میکانیزمونو چې د بشري حقونو د شورا له خوا جوړ شوي، برابر شوي دي؛
- ◀ د عمومي سرمشري ويناوې؛

- ◀ د بشري حقونو لپاره د ملگرو ملتونو د عالي کمیشنر بيانې، راپورونه او مطالعې(د بيلگې په توگه د ساحوي دفترنو فعاليتونه؛ د هېوادنيو او موضوعاتي وضعيتونو په اړه راپورونه او مطالعې چې د بشري حقونو د شورا يا د ملگرو ملتونو د عمومي آسامبلې له خوا يې دنده او واک سپارل شوی دی)؛
 - ◀ د بشري حقونو په ساحه کې د هغو افرادو او ډلو په وړاندې د تهديدونو او غچ اخيستو په اړه د عمومي سرمشري کلنې راپورونه؛ او
 - ◀ د عمومي سرمشري، د بشري حقونو لپاره د عالي کمیشنر يا د بشري حقونو د متخصصينو له خوا په عامه بيانو کې د هېوادونو څخه غوښتنې.
- دغه موندنې او وړاندیزونه کيدلای شي همدارنگه د مدافعې او لارښونې لپاره ځواکمنې وسيلې وي څو د هغو د لارې محلي فعاليتونه ملاتړ او تنظيم او ساتنه يې و شي. د بيلگې په توگه د مدني ټولنې غړي کولای شي په لاندنيو برخو کې کار وکړي:
- ◀ د مرکزي او محلي حکومتونو سره کار کول څو د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د سيستم له خوا شوي وړاندیزونه عملي شي؛
 - ◀ د بشري حقونو د تجربو په اړه په هېواد کې د نړيوالو تحليلونو او توقعاتو په برخه کې د محلي ټولنو د پوهاوي د کچې لوړول؛
 - ◀ د هغو غبرگونو او تدابيرو په اړه چې د چارواکو له خوا په مرکزي او محلي کچو نيول شوي د څارنې او ارزونې ترسره کول؛
 - ◀ د مدافعې د موجودو موادو د موخه ييز متن ، اغيزمنو ستراتيژيو ، او د غوره تجربو د حل لارو په وسيله د مدافعې تقويه کول؛
 - ◀ د مدني ټولنې د سازمانونو او همدارنگه د عوامو په کچه د نظريو او مفکورو انسجام؛
 - ◀ د همکارۍ رامنځته کول؛
 - ◀ د دولتي چارواکو سره د ډيالوگ د کيفيت ښه والی؛
 - ◀ د پاليسۍ په جوړولو کې ونډه؛
 - ◀ د حقوقي/ جزايي دعوو تنظيمول؛
 - ◀ د بشري حقونو د ميکانيزمونو د تحقيقاتو په طرزالعملونو کې ونډه؛
 - ◀ هغو کسانو ته د تخنيکي مشاورت ارزول او برابرول څو ک چې غواړي په منفردانه توگه د ملگرو ملتونو د بشري حقونو ميکانيزمونو ته شکايت وړاندې کړي.
- د نورو هېوادونو په اړوند د ملگرو ملتونو موندنې همدارنگه د هغو ستراتيژيو په اړه چې د عين تجربو په اړوند په نورو ځايونو کې د معلوماتو يوه غني سرچينه ده.

د بشري حقونو ميکانيزمونه څنگه کار کوي

په عمومي صورت د بشري حقونو ميکانيزمونه د بشري حقونو ستونزو ته د رسيدگۍ لپاره مشابه پروسه تعقيبوي. معلومات د بيلابيلو سرچينو څخه چې په کې د مدني ټولني غړي شامل دي راټولېږي يا هم له هغو څخه ورته رارسېږي. دغه معلومات د سازگاري، اعتبار او کره والي په موخه تحليل او بيا کتل کېږي. ميکانيزم د دولت سره د معلوماتو د محتوی او ماهيت په اړه د ليکنې او يا هم مخامخ د شخص له لوري د پيالوگ پيل کوي. هغه دولت د دې لپاره چې څنگه ستونزه حل کړي وړانديزونه کوي، او د دغو وړانديزونو د عملي کولو په لړ کې مرسته ورکوي. لا نور معلومات د دې وروسته راټولېږي څو د وړانديزونو په برخه کې د پرمختگ ارزونه وشي.

د ۲۰۱۱ کال په اپریل کې د معلولیت لرونکو کسانو د استازو هسپانوي کمیټې (CERMI) غړو د معلولینو د حقونو د کمیټې (CRPD) په پنځمه غونډه کې گډون وکړ، او د موضوعاتو د لړ لیک په چمتو کولو کې یې ونډه درلودله. هغوي یو راپور وړاندې کړ، کمیټې ته یې لنډ معلومات ورکړل او بیا یې د هغو وړاندیزونو د پلي کولو کار تعقیب کړ چې هسپانوي ته راجع و. په ځانگړي ډول CERMI یو پراخه کمپاین پرلار واچولو شو د رایې ورکولو لپاره د هغو خلکو حق تر لاسه شي چې هغه یې د معیوبیتونو د درلودلو له امله له لاسه ورکړي، دغه شان یوه حالت کې نږدې ۸۰۰۰۰ کسانو په همدغه وخت کې د رایې حق نه درلود. کمیټې وړاندیز وکړ چې ټول « قوانین باید د سره وکتل شي خو دا باوري کړي چې ټول کسان چې معلولیت/ معیوبیت لري، د هغوي د معلولیت د وخامت، د اوسیدنې د وضعیت او ځای د په پام کې نیولو پرته د رایې ورکولو حق لري»، CRPD/C/ESP/CO/1, Paragraph 48)). دغه کمیټه په قانون کې د تعدیلاتو د را وستلو د ملاتړ په موخه گڼ نوبتونه پر لاره واچوه چې په کې « تاسو د رایې ورکولو حق لرئ، هیڅوک نه شي کولای هغه له تاسو واخلي» تر عنوان لاندې لارښود شامل و، چې موخه یې د رایې ورکولو د حق تر لاسه کول او عملي کول و. د CERMI د مدافعې په پایله کې د سترې محکمې څارنوال سیمه ییز څارنوالان دې ته را وبلل چې د معیوبیت لرونکو کسانو د رایې ورکولو د حق ساتنه وکړي. دغه کمیټه همدارنگه د حکومت او کانگرس سره د مدافعې کار ته ادامه ورکړه خو دغه قانون د CRPD د وروستنیو ملاحظاتو سره سم تعدیل کړي. یو وړاندیز شوی تعدیل د کانگرس بیلابیلو غړو او حکومت ته واستول شو.

د مدني ټولني غړي کولای شي چې د نړیوالې ټولني د را پورته شوي غږ څخه گټه پورته کړي خو د خپلو ملي ستراتیژیو ملاتړ ولري او په محلي کچه خلک منسجم او دولتي چارواکي وهڅوي خو هغوي د مدني ټولني فعالیت ته وده ورکړي او ساتنه یې وشي.

زه څه کولای شم؟

◀ د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د اسنادو څخه با خبره اوسئ او هغه د خپل هېواد په اړه سره شریک کړئ.

<http://www.ohchr.org/EN/Countries?Pages?HumanRightstheWorld.aspx>

◀ د بشري حقونو د عالي کمیشنزې دفتر، یا د ملگرو ملتونو د هېوداني ټیم له نږدې دفتر سره تماس ونیسئ او ورسره د مدني ټولني د فعالیت په لړ کې د خپلو تجربو راپور د بشري حقونو د عالي کمیشنزې د دفتر د مدني ټولني له څانگې civilsociety@ohchr.org سره شریک کړئ.

◀ هڅه وکړئ دا ومومئ چې څنگه د بشري حقونو د بنسټونو/ کمیټو په کار کې ږنډه او گډون ولرئ:

 <http://www.ohchr.org/Documents/Publications?Publications?NgoHandbook?ngohandbook4.pdf>

◀ د بشري حقونو د تړون له مخې د موقتي تدابيرو يا بيړني اقدام لپاره د مناسبو غوښتنو په شمول شکایت وړاندې کړئ:

 <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FactSheet7Rev.2.pdf>

◀ د بشري حقونو شورا د ځانگړو طرزالعملونو متخصصينو/څانگو ته خپل شکایت وړاندې کړئ:

 <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/Communications.aspx>

◀ خپل شکایت د بشري حقونو د شورا د شکایتونو څانگې ته وړاندې کړئ:

 <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/ComplaintProcedure/Pages/HRCComplaintProcedureIndex.aspx>

◀ د مدني ټولني د فعالیت په اړه خپل معلومات او تجربې د بشري حقونو د شورا په غونډو کې شریکې کړئ:

 http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCConcil/PracticalGuideNGO_en.pdf

◀ د مدني ټولني د فضاء په اړوند خپل معلومات او تجربې ستاسې د هېواد د بشري حقونو د شورا په نړیوالې نوبتي کتنې کې شریکې کړئ:

 <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Documents/PracticalGuideCivilSociety.pdf>

◀ د هر هغه کس او یا ډلې په وړاندې چې د ملگرو ملتونو، د هغوي د استازو او میکانیزمونو په وړاندې د بشري حقونو په ساحه کې د غچ اخیستنو په اړه د کلني راپور سره د ونډې اخیستنې لپاره همکاري کوي د څوړونې، ډارونې او یا هم غچ اخیستنې د قضیو په اړه تفصیلي او کره شوي معلومات چمتو کړئ: reprisals@ohchr.org

◀ د ملگرو ملتونو د سرمنشي یا هم د بشري حقونو کمیشن ته په موضوعاتي راپورونو کې د شاملولو لپاره معلومات برابر کړئ.

◀ د ځانگړو طرزالعملونو د موضوعاتي او هېوادنيو راپورونو لپاره خپل ځانگړي نظر بیان کړئ:

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/NgoHandbook/ngohandbook6.pdf>

◀ د مدني ټولني د څانگې د بریښنا لیک په لړ لیک کې ځان شامل کړئ خو د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د میکانیزمونو د فعالیتونو څخه باخبره اوسئ:

 <http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/CivilSociety.aspx>

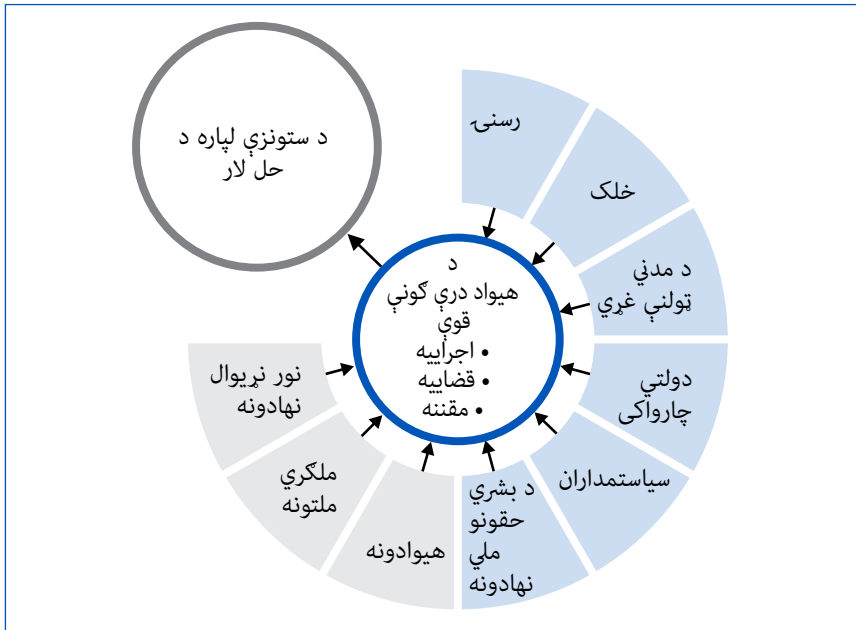
د توقعاتو مديريت

دولتونه د بيان، انجمنونو، د سوله ييزې غونډې او په عامه چارو کې د ګډون کولو د ازاديو د حق د ساتنې د ودې او ساتنې لپاره لومړی درجه مسووليت لري. د مدني ټولني فعالين د ملګرو ملتونو د بشري حقونو د سيستم او نورو فعالينو سره په ګډه کولای شي د دولتونو سره د دغو مکلفيتونو د ترسره کولو په برخه کې مرسته وکړي.

د مقرراتو، يا قوانينو پر بنسټ د مدني ټولني د فضاء په وړاندې خنډونو ته رسيدګي همدارنګه اوږد مهاله پروګرام/چوکاټ ته اړتيا لري څو پر بدلون اغيز ولري، په داسې حال کې چې د مدني ټولني د غړو په وړاندې هغسې کړنې لکه ځورونه، ډارونه او غچ اخيستني چټکه توجه غواړي. دا مهمه ده چې د ملګرو ملتونو د اړونده صلاحيت يا هم موجود ميکانيزم څخه د بحث وړ قضیې لپاره چې څنګه مناسبه او غوره وي کار واخيستل شي.

په هر ډول حالت کې د مثبتې پاييلې لپاره د اغيز درلودلو ځواکمني يوه ډله ييزه هڅه ده او کېدلای شي چې د ګڼ شمير فعالينو تر منځ د انسجام د لارې ترسره شي: محلي خلک، د مدني ټولني نور غړي (محلي او نړيوال)، د بشري حقونو ملي محلي موسسې، رسنۍ، دولتي چارواکي، سياست مداران، نور هېوادونه، سيمه ييزې او نړيوالې ټولني.

د مدني ټولني د غړو له خوا د ملګرو ملتونو د بشري حقونو د سيستم سره ښکيلتيا د بدلون سره مرسته کوی او ورته قوت ورکوي. دا د عمومي مدافعې د ستراټيژۍ لپاره يو اغيزمن عنصر دی څو د مدني ټولني فضاء پراخه وساتله شي.

6. د سندونو ماخذونه

د ملگرو ملتونو ماخذونه

د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د پروگرام سره کار: د مدني ټولني لپاره لارښود کتاب

 http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/CivilSociety/Documents/Handbook_en.pdf

د ملگرو ملتونو د بشري حقونو سپارښتنې څنگه تعقیبولای شو- د مدني ټولني لپاره عملي لارښود

 <http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/CivilSociety/HowtoFollowUNHRRRecommendations.pdf>

د بشري حقونو د عالي کمیشنر د دفتر مدیریتي پلان (۲۰۱۷-۲۰۱۴)، د دموکراتیکې فضاء د پراختیا لپاره موضوعاتي استراتیژي (مخونه ۷۲-۸۳)

 http://www2.ohchr.org/english/OHCHRreport2014_2017/OMP_Web_version/media/pdf/10_Democratic_space.pdf

د بشري حقونو د مدافعینو په اړه اعلامیه

 <http://www.ohchr.org/EN/Issues/SRHRDefenders/Pages/Declaration.aspx>

د مدني ټولني د فضاء د ملاتړ او د ترویج د اهمیت په اړه د بشري حقونو د شورا د بحث لنډیز
A/HRC/27/33

د بشري حقونو کمیته، ۳۴ عمومي گڼه، ۱۹ ماده: د فکر او بیان ازادې، CCPR/C/GC/34

د انجمنونو د ازادۍ په اړوند د قوانینو ارزونه، د بشري حقونو د مدافعینو د وضعیت په اړوند د ځانگړي راپور ورکونکي راپور A/64/226

د بشري حقونو د سنجینه مدافعین په اړه څیړنه، د بشري حقونو د مدافعینو د وضعیت په اړوند د ځانگړي راپور ورکونکي راپور A/HRC/16/44

د بشري حقونو د مدافعینو لپاره د یو مصوون او مساعد چاپیریال عناصر، د بشري حقونو د مدافعینو د وضعیت په اړوند د ځانگړي راپور ورکونکي راپور A/HRC/25/55

مالي سرچینو ته د ټولنو لاس رسی، د سوله ییزو غونډو او انجمنونو د ازادۍ د حق په اړه د ځانگړي راپور ورکونکي راپور A/HRC/23/39

د بشري حقونو په ډگر کې د ملگرو ملتونو، د هغو د استازو او میکانیزمونو سره د همکارۍ په اړوند د عمومي سرمشري راپورونه،

(A/HRC/27/38, A/HRC24/29, A/HRC/2/81. A/HRC/18/19, A/HRC/14/19)

شپاړسم څپرکی، د مدني ټولني سره ونډه درلودل او مشارکت، د بشري حقونو څخه د نظارت لپاره د بشري حقونو د عالي کمیشن د دفتر لارښود-

 <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/Chapter16-MHRM.pdf>

د مدني ټولني او نورو سرچينو څخه غوره شوي ماخذونه

د ملي قوانينو لپاره د اصولو او عناصرو چک لست (د غير انتفاعي قانون نړيوال مرکز)

 <http://www.icnl.org/research/library/files/Transnational/checklisten.pdf>

د پریکړې کولو په پروسه کې د مدني ټولني د گډون لپاره د غوره چلند نمونې، د اروپا اتحادیه

 http://www.coe.int/t/ngo/code_good_prac_en.asp

د غچ اخیستنو په اړه لارښود کتاب (د بشري حقونو لپاره نړيوال خدمات)

 <http://www.ishr.ch/news/reprisals-handbook>

د مساعده چاپیریال شاخص (2013 CIVICUS)

 <http://www.civicus.org/downloads/2013EEI%20REPORT.pdf>

7. زموږ سره اړیکې

په لاندې توګه کولای شئ د بشري حقونو د عالي کمیشن د دفتر د مدني ټولني له څانګې سره اړیکه ټینګه کړئ:

civilsociety@ohchr.org

تیلیفون: +41 (0) 22 917 9656

د مدني ټولني د بریښنا لیک سیستم د بشري حقونو د ټولو ماموریتونو او میکانیزمونو په اړه تر ټولو تازه اطلاعات او لارښوونې او همدارنګه د مالي سرچینو په اړه د غوښتنو د ضرب الاجلونو، بلا عوضه او تحصیلي مرستو په اړوند معلومات برابروي. په هغه کې د غږیتوب لپاره د مدني ټولني د انټرنیټ پاڼې ته مراجعه وکړئ:

 <http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages?CivilSociety.aspx>

د مدني ټولني لپاره عملي لارښود
د مدني ټولني فضاء او د ملگرو ملتونو د بشري حقونو سيستم

د بشري حقونو لپاره د عالي کميشنر دفتر

Palais des Nations
CH 1211 Geneva 10
Switzerland

تيليفون: +41(0)22 917 90 00

فکس: +41(0)22 917 90 08

www.ohchr.org

د ملگرو ملتونو
د بشري حقونو
د عالي کمشنر دفتر

ملگري ملتونه